

Geandewei

Westergeast

Larrelt

Westergeast

Holwierde. foto's: Jan Bos

Protestantse
Kerk

Beelddeksels

It Libbenskonsert

Ruurd Walinga
25 jaar cabaretier

Kapel fan de
Aldes Friezen

Column Tettie Stiemsma

Fan it Libbenskonsert kriget nimmen in programma.

De tegelwiisheid *Fan it Libbenskonsert kriget nimmen in programma*, komt my op't heden alle dagen wol in kear yn't sin. Ik wist fan dizze moaie

spreuk mar it is no hiel tichteby kommen. Us âlderlik hûs is ferkocht, de grêfstien stiet sûnt koart mei heit én mem har namme op it hôf. It wie sa ûnferwachte, it ferstjerren fan ús mem. Op har kalinder stie bij 19 april noch: 'Nichtenmiddag'. We meitsje allegearre plannen en dat is goed, mar der kin samar in streep trochkomme. Sa wie der in frou út Ferwert dy't my belle nei oanlieding fan in eardere kollum yn de *Geandewei*. Ik skreau doe oer oerpake Durk. Hy hie ûnderdûkers yn syn hûs oan de Dokkumer Ie. Beppe Sietske wie al stoarn. De frou dy't belle wie in earder buorfamke fan dizze pake. Se koe my allegearre ferhalen fertelle út de oarloch. Pake Durk dy't 12 joaden as ûnderdûkers hie, rike Joadske bankiers. Allegearre hawwe se de oarloch oerlibbe. Werom nei 1943. Op in jûn lei yn it lytse arbeiderswentsje in brief, ûnder de doar trochskood. 'In som jild earne deponearje'. Sa net dan soe men de saak oanjaan. De ûnderdûkers en pake hawwe jûns mei-inoar bidden en pake sei: 'Jimme kinne jim rêstich deljaan, ik bliuw fan't bêd.' It jild waard net ophelle en der is neat bard. Ik wist net iens fan dit fragmint út it Libbenskonsert. Tank frou Post út Ferwert. Foar pake Durk is nei de oarloch in beam plante yn it 'Westerweel Wâld' te Palestina. Op de ynskripsje stiet Psalm 92:13. 'De rjochtfearde sjit op as in palmbeam, hy waakst as in seder op de Libanon'. Soe de beam der noch stean? Soe der tsjûge wêze fan alle geweld om dit lytse lân hinne? It Libbenskonsert is ûnfoarspelber en faak falsk en sûnder goede dirigint. Mar ek hiel faak moai mei harmonieuze klanken. En it programma? We sille it tink ienris krije. Oan it slot fan de útfiering. As ús palmbeammen hooplik feroare binne yn seders.

Meditatie Godschaamte en deinsmomenten

Wees niet bang: je zult niet worden beschaamd; wees niet bedrukt: je zult niet worden vernederd. (Jesaja 54: 4a)
door da. Hilde Graafland

Als mensen op latere leeftijd belangstelling krijgen voor kerk en geloof, dan is er één hele grote drempel. En dat is de schaamte. De 'Godschaamte' (een term van Stephan Sanders in zijn mooie boek *Godschaamte*). Wat is dat?

Godschaamte heeft niet zozeer te maken met God zelf. Je schaamt je niet tegenover God. Je schaamt je óver God tegenover anderen, je familie, je vrienden en kennissen, die niet begrijpen hoe het kan dat jij je opeens tot het geloof wendt. Én je schaamt je tegenover jezelf: want eigenlijk begrijp je het zelf ook niet zo goed, kun je het in elk geval niet goed uitleggen, dat je op je veertigste, zestigste of misschien wel tachtigste (weer) bent gaan bidden, knielen, naar de kerk gaan.

In zijn boek schrijft Sanders, dat de allereerste keer, dat hij op zondagmorgen een rooms-katholieke kerk binnenstapte het er meteen was, de schaamte. 'Ik was binnen, en ik werd gevolgd, achtervolgd zelfs, door mijn eigen wantrouwe zelf: Wat deed ik hier, wat zocht ik, wat dacht ik nou helemaal te vinden?'

Dat is iets van onze tijd en van onze cultuur. De tijd dat iedereen bij de kerk hoorde, is al lang voorbij. Geloof en God passen niet meer in onze individuele, autonome, weldenkende en seculiere cultuur. Geloven is iets van vroeger. Als je gaat geloven loop je niet meer voorop, maar neem je de weg terug.

De mensen om je heen die jou al zo lang kennen, maken dat het een moeilijke stap wordt.

Je hoort ze al denken, je hoort ze al zeggen... Dat voelt als een enorme last. Je breekt de code, je voelt je spelbreker. Maar sommigen zullen nog meer last hebben van hun eigen gedachten: ben jij nou toch niet zo onafhankelijk als je dacht? Wie kiest er nu voor 'geborgenheid', 'voor je gedragen weten', 'voor je bij je naam geroepen worden'?

Het is goed, dat wij als kerk ons realiseren, hoe hoog die drempel van de Godschaamte is voor nieuwe mensen. Sanders schrijft, dat toen hij de tweede keer naar de kerk ging, er iemand bad voor 'mensen die deinsden op de drempel van het geloof'. Dat raakte hem. Dat is ook mooi geformuleerd. Je zet een stap, maar je deinst ook weer terug, je wilt eigenlijk toch ook op veilige afstand blijven.

Godschaamte en heel veel deinsmomenten. Laten we dat beseffen. Mensen tijd geven. Er wel voor hen zijn, maar niet teveel willen. En bidden, dat ze moed vinden om verder te gaan.

En God? God zal jou nooit beschamen. Daar mogen we allemaal zeker van zijn. Dat is de belofte en een grote bemoediging. Wees niet bang: je zult niet worden beschaamd, je zult niet worden vernederd!

Da Hilde Graafland is predikant van de Protestantse Gemeenten van Ternaard en Holwert

Leesrooster	Week 21, 19 t/m 25 mei	
	zondag	Handelingen 2:1-13
	maandag	Handelingen 2:14-24
	dinsdag	Handelingen 2:25-36
	woensdag	Handelingen 2:37-47
	donderdag	Deuteronomium 4:41-5:5a
	vrijdag	Deuteronomium 5:5b-21
zaterdag	Deuteronomium 5:22-33	

Week 22, 26 mei t/m 1 juni	
zondag	Deuteronomium 6:1-9
maandag	Deuteronomium 6:10-25
dinsdag	Handelingen 3:1-10
woensdag	Handelingen 3:11-26
donderdag	Handelingen 4:1-12
vrijdag	Handelingen 4:13-22
zaterdag	Handelingen 4:23-31

Ruurd Walinga 25 jaar christelijk cabaretier 'Wy meie ek wolris om ússels laitsje'

Het begon met een avond bij het Stadstheater waar hij vrijwilliger was. Een kwart eeuw jaar later heeft hij elf volledige programma's waar kerken, scholen, verenigingen uit kunnen kiezen. En desgewenst draait hij een optreden op maat in elkaar. Ruurd Walinga, Fries om utens in het Gelderse Geesteren, is 25 jaar actief als cabaretier. „Eartiids lake it publyk yn it teäter op hiel oare mominten as minsken yn tsjerke. Dat ferskil is der no net mear.”

door Arjen Bakker

Tussen 25 en 30 keer per jaar staat Ruurd Walinga (Oudega SWF, 1964) op de planken, naast zijn werk als parttime voorganger/pastoraal werker bij VEG De Brug in Joure. Van 1985 tot 2021 was hij ook nog journalist bij het *Friesch Dagblad*. 'Bomen over dromen' met collega's daar bracht hem er in de jaren negentig toe om iets te doen met zijn vage idee om 'ooit' nog eens cabaretier te worden, en dan één die op een aantrekkelijke manier het evangelie over het voetlicht brengt. „Myn motto: wy hawwe it bêste nijs fan de wrâld, mar wy ferkeapje it hiel ûnhandich.”

Om daar iets aan te doen kwam hij eerder onder meer met de 'christelijke boulevardkrant' *ZondagsNieuwsblad* en verzorgde hij de Fryske oersetting van het beroemde stripboek *Jesus Messias* van Willem de Vink. En eind 1999 benutte hij podium dat hij had als „in soarte fan talkshow-presintator” bij het Stadstheater in Leeuwarden om ook eens het cabaret uit te proberen. *Is Jezus aan wiegendood gestorven?* heette dat eerste programma. Het was helemaal naar eigen inzicht bedacht. „Pas jierren letter haw ik les hân op de School voor Evangelisatie en Theater fan Herman Boon. Dat ik bin wol in autodidakt.”

Net leitsje om it lijen fan Jezus

De reacties op de eerste show waren dusdanig bemoedigend dat hij het programma een paar weken later in de kerk durfde te spelen. „Dêr waard ek folop lake, mar op hiel oare mominten as yn it teäter. Ik hie in sêne oer de krúsdea en fertelde dat Jezus blykber in mindere kondysje hie as de boeven dy't njonken him hongen, want hy koe it 'opdrukken' op it fuottenbalkje – om net te stikken - mar koart folhâlde. Dat fûnen se yn it teäter wol in aardich grapke. Mar yn tsjerke bleau wie it fan 'oooh'. Blykber rekke ik dêr oan wat te hillich: meist net leitsje om it lijen fan Jezus.”

25 jaar later ervaart hij eigenlijk nauwelijks verschil in reacties tussen kerk- en algemeen publiek. „It tsjerkefolk is sekularisierre, 'de tijdsgeest' docht syn wurk. Yn it begjin rûnen wol geregeld minsken fuort. Mei doarren slaan, 'wêr liket it hjir op!' roppe... Dêr haw ik my noait te folle fan oanlutsen. Moast sa no en dan konfrontearje, it rantsje opsykje, om dyn boadskip dúdlik te meitsjen. Dat hat it tsjerkefolk mei ferrin fan jierren ek wol yn de gaten krigen. Se sjogge wol dat ik gjin grappen meitsje om it leauwen bespotlik te meitsjen, lykas guon oare kabaretiers. Ik wol júst myn passy foar Jezus oerbringe en myn ark dêrfoar is de humor. Wy binne oars al serieus en earnstich genôch mei it leauwen dwaande; we meie ek wolris om ússels laitsje.” Die aanpak werkt goed, stelt hij vast. „Ik kom oeral,

Geandewei-fotograaf Willem Wilstra kwam Ruurd Walinga eind 2023 tegen in een kringloopwinkel in Drachten. De cabaretier had daar net een toga opgeduikeld, die hij natuurlijk wel even wilde aantrekken voor een mooi plaatje. „Moai no? Hy kostte 35 euro, dêr koe ik him net foar hingje litte. Ik haw him al twa kear brûkt by in optreden. 'Wat soe dit no wêze?' frege ik de bern yn in tsjerketsjinst. Se kamen mei beroppen as rjochter, abbekaats en ambtner fan de boargerlike stân. Allegear goed, dus. Ien bern sei: 'Dat is een domineesjurk.' 'Klopt ook', sei ik. 'En waarom draagt een dominee dan zo'n jurk? Dan kunnen we denken aan Jezus: die komt als een advocaat voor ons op bij God.'”

fan evangelysk en roomskatholyk oan't de 'swierre refo-tsjerken' fan de Biblebelt en oer it generaal krij ik moaie reaksjes en wurd ik ek faker frege.”

Radicaal bekeerd

Of zijn optredens ook mensen tot geloof hebben gebracht is natuurlijk lastig te meten, maar hij weet in ieder geval van één toeschouwer die tot radicale bekering is gekomen. „In jongeman mei ptss, drank- en drugsferslaving en wit ik wat foar ellinde. In maat hie him meinaam nei in optreden fan my. Ik liet de minsken oer fan alles 'stemme' mei reade en griene kaarten. Oan 'e ein siet de fraach as't Jezus folgje woest: 'parttime' wie read, 'full-time' wie grien. Die jongeman hie fol oertsjû-

ging de griene kaart omheech stutsen en hat sûnt dy tiid in hiel oar libben. Hy fertelde my it pas seis, sân jier letter, by in optreden op in jeugdkamp fan VEG-gemeenten dat hy oarganisearre hie... Prachtich ferhaal! Foaral omdat ik noch wol wist dat destiids fan dat optreden skande sprutsen waard.”

Mede dankzij deze ervaring trekt hij zich weinig aan van mails van „skriftgelearden” die hebben zitten turven welke uitspraken van die Walinga niet langs de bijbelse meetlat passen. Zulke lui blijven de volgende keer maar lekker thuis, zegt hij. „Sa hjit ek ien fan myn programma's: *Ik zou maar thuisblijven*, mei yn de oankundiging: 'niet voor zure mensen.' Minsken dy't dêr dan oer eamelje bite harsels yn 'e sturt, haha!’”

Byldspraak - Willem Wilstra

De Hillige Geast

De Hillige Geast kaam yn fjoer en wyn. It folk stie te triljen op 'e fuotten en de berch Sinaï skodde tige doe't God delkaam. God manifestearre Him yn de natuer. Dy machtige natuer kaam my oer by it binnenfarren fan de haven fan Napels yn Italië. De berch Vesuvius yn 'e gloede.

By de útbarsting fan de fulkaan yn it jier 79 (nei Kristus) binne tûzenen minsken yn de omjouwing omkaam. Bysûndere opgravings binne dien yn Herculanium en Pompei. De earste kaam mei in laach gloeiende lava fan wol tweintich meter en de oare mei pún en jiske. De lêste útbarsting hat west yn 1944.

Myn earste seereis wie fan Rotterdam nei Napels, Pinkster 1957. Tegearre mei de boatsman hawwe wy op twadde Pinksterdei de berch in hiel ein beklommen, meast oer rûge stikken lava. Ik hie fan ús mem moaie nije brune learen skuon meikrigen. Doe't wy de jûns wer op it skip kamen, seach ik de sokken troch de soallen.

Wier, wat belibje ik 67 jier letter ynmoedich dy ûnderfining fan doe.

In liet fan goekunde ds. Jaap Zijlstra: 'Hillige Geast' (LB 688)

*Hillige Geast,
Jo binne as de wyn,
kom dan, stoarmje troch ús herten,
meitsje ús rein.*

*Hillige Geast,
Jo binne as it fjoer,
kom dan, fjurje ús oan ta leafde,
meitsje ús waarm.*

*Hillige Geast,
Jo binne as de dau,
kom dan, laavje ús mei jo goedens,
meitsje ús fol.*

*Hillige Geast,
Jo binne as it ljocht,
kom dan, rop ús wer ta libben,
meitsje ús nij.*

(Oersetting Margryt Poortstra)

Geandewei Kerkblad voor de Protestantse Kerk in Fryslân

Colofon

Hoofdredacteur:

Arjen Bakker
Romptastrjitte 15
9036 PK Menaam
T. (0518) 750 276
E. redactie@geandewei.nl

*Niet voor opgave en opzeggen
abonnementen, u vindt de contact-
persoon hiervoor bij de berichten
van uw eigen gemeente*

Advertenties en familieberichten

Media advies Theo Wijbenga
T. (06) 51426179
(bereikbaar van 8:30 - 13:00 u.)
E. advies@theowijbenga.nl
W. theowijbenga.nl

Kopij algemeen deel:

uiterlijk 15 dagen voor verschijnen
naar redactie@geandewei.nl

Vormgeving, druk, post- en digitale abonnementen:

Dekker Creatieve Media en Druk,
E: administratie@geandewei.nl

www.geandewei.nl

Beelddeksels

Naar de hemel in Westergeast

Zomaar, midden in het koor van de prachtige kerk van Westergeast - een dorpje vlakbij Kollum - ligt een heel bijzondere steen. Het lijkt op een grafsteen of een grafzerk maar dat is het niet. Daarom staat er ook geen naam op met daarbij een geboorte- en overlijdensdatum. Er staan trouwens helemaal geen letters of cijfers op deze steen, want het is ook geen grafsteen zoals wij die kennen. Nee, dit is het deksel van een stenen sarcofaag, een stenen doodskist.

door Tonko Ufkes

Dit deksel is waarschijnlijk rond het jaar 1200 in de buurt van het Duitse stadje Bentheim gemaakt en het is een 'beelddeksel' van gele zandsteen. Er zijn meer van dergelijke deksels bewaard gebleven, allemaal met daarop een afbeelding van een haast abstract mensfiguur met de handen in gebedshouding voor de borst. Rondom deze mensfiguur is een breed versierde rand gebeiteld. Op zo'n beelddeksel staat dus geen 'levensecht portret' van de overledene, maar een standaard afbeelding van een mensfiguur met daar omheen eveneens een standaard randversiering. Bijvoorbeeld in het Diözesanmuseum in de Duitse stad Münster wordt vrijwel net zo'n sarcofaagdeksel bewaard als die in de kerk van Westergeast.

Vrijwel, want het beelddeksel van Westergeast heeft nog iets heel bijzonders: een extra afbeelding. Net boven de mensfiguur zijn in een apart plaatje drie poppetjes uitgehakt: het middelste wordt met opvallend grote handen vastgehouden door de beide buitenste, met één hand door het poppetje links en met één hand door het andere poppetje rechts. Uiteraard is dit beeld niet zomaar gemaakt. Het heeft een diepe, een heel belangrijke betekenis. Om achter die betekenis te komen, kunnen we het beste kijken naar twee even bijzondere voorbeelden; één in Groningen één in Oost-Friesland.

Echtpaar in Holwierde

In 1965 werd een sarcofaag met een beelddeksel gevonden tijdens een opgraving net buiten de kerk van Holwierde, een dorpje bij Delfzijl. Sindsdien staat dit deksel rechtop in de hal van de kerk. Op dit enige Groninger beelddeksel staan zelfs twee mensen. Het lijken een man en een vrouw, want ze verschillen van elkaar: het haar, het gezicht en de kleren zijn anders. Het deksel is erg afgesleten en beide mensen zijn zodoende vaag, maar de man lijkt links - met een kort kleed - en de vrouw rechts - met een lang kleed. Vooral aan hun armen en handen is duidelijk te zien dat ze bij elkaar horen en dat ze van elkaar houden. Een echtpaar dus, samen in het leven en samen in de dood.

Boven die beide mensfiguren is net als in Westergeast een apart

plaatje uitgehakt. Daarin zweven twee engelen, elk met de buitenste vleugel stijf tegen de rand gedrukt en tussen hen in houden die beide engelen als één beeld het overleden echtpaar vast. Juist dat beeld is vaag en het is niet gemakkelijk te duiden - misschien net als in het echt - want het leven en zeker de dood zijn amper te begrijpen.

Tweemaal in Larrelt

Vlakbij Holwierde, precies aan de overkant van de Eems, ligt het dorp Larrelt. In de dorpskerk lagen ooit twee sarcofagen met een beelddeksel. Ook deze sarcofagen zijn gevonden tijdens een opgraving en de deksels staan sinds 1951 in het Ostfriesisches Landesmu-

seum in de Duitse stad Emden. De twee deksels zijn ongeveer even oud als die in Westergeast en ook hier is op elk deksel één mensfiguur afgebeeld. Maar ook weer met daarboven - in een apart plaatje - de mens onderweg naar de hemel. Op de foto (op de voorpagina) staat het beelddeksel uit ± 1300. Een mensfiguur en daarboven in een extra plaatje twee engelen met vleugels, die een klein mensje vlak voor de laatste reis voorzichtig in een doek pakken. Rechts in de hoek is de hand van de HEER te zien die de twee engelen, de mens en de reis zegent. Dat voorzichtig in een doek pakken van een mensje is ook te zien op het andere beelddeksel uit de kerk van Larrelt, maar het inpakken wordt daar gedaan door gewone mensen, tenminste, door figuren zonder vleugels. Dus eigenlijk net zoals in Westergeast!

Op alle vier beelddeksels; die in Westergeast, die in Holwierde en die beide uit Larrelt, zijn mensfiguren afgebeeld met daarboven een klein mensje. Dat ene kleine mensje is een soort spiegelbeeld van de gestorvene, en vooral, dat kleine mensje wordt geholpen bij de allerlaatste reis.

Als venster op de hemel

Dat extra plaatje op een beelddeksel lijkt gebaseerd op een Bijbeltekst uit het Evangelie volgens Lucas, een tekst rond het overlijden en de hulp tijdens de reis naar de hemel. In het tekstgedeelte Lucas 16 vanaf vers 19 vertelt Jezus de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus. Bij het overlijden van Lazarus staat letterlijk geschreven: 'en hij werd door de engelen weggedragen om aan Abrahams hart te rusten.'

Het valt op dat het in de gelijkenis gaat over de hele mens Lazarus die naar Abraham gedragen wordt en dat het dus niet gaat over de ziel of de geest van Lazarus. Of, om het anders te zeggen, bij het overlijden wordt bij de uitvaart het lichaam begraven in de grond en tegelijk wordt bij de uitvaart het lichaam door de engelen hemelhoog gedragen.

Het is haast niet te geloven. Toch is juist dit afgebeeld op de beelddeksels van Westergeast, van Holwierde en op de deksels van Larrelt: niet slechts de ziel of de geest maar de hele mens wordt door engelen gedragen.

Westergeast. Foto: Jan Bos

Klooster Westerhûs

Kapel van de Alde Friezen in gebruik genomen

Bijna vierhonderd kloostermoppen van middeleeuwse kloosters en kerken in Fryslân, Groningen en Ost-Friesland hebben een nieuwe plek gekregen in de buitenkapel van Nijkleaster op klooster Westerhûs (tussen Jorwert en Hilaard). Hierdoor wordt een verbinding gelegd tussen de traditie van de middeleeuwse kloosters en de moderne spiritualiteit van stilte en bezinning op een bijzondere plek in het landschap.

door Alex Riemersma

Voortaan kunnen de bewoners, vrijwilligers en gasten van klooster Westerhûs, maar ook fietsers en pelgrims even rust vinden in de luwte van een oude silo, waarin de kloostermoppen gemetseld zijn. De kapel zal bij goed weer ook worden gebruikt voor de vieringen op klooster Westerhûs in de ochtend, middag en avond. Klooster Westerhûs beschikt nu over een binnen- en buitenkapel. Daarnaast blijft de kerk van Jorwert belangrijk voor de vieringen van Nijkleaster op woensdag- en zondagmorgen.

De kapel is aan de binnenkant opgebouwd met monumentale kloostermoppen van honderden Middeleeuwse Rooms-Katholieke kerken en kloosters uit de Friese landen. Zo wordt op het erf van klooster Westerhûs een verbinding gelegd met de voorouders die een leven van Fries, vroom en vrij met zwoegen en zweten in steen gebeiteld hebben.

Loadewyk Damsma

De basis van de collectie kloostermoppen is in 2009 aan ds. Hinne Wagenaar geschonken door Loadewyk Damsma (1921-2010). Hij verzamelde tussen het jaar van de zaligverklaring van pater Titus Brandsma (1985) en het

jaar 2000 vele honderden kloostermoppen van evenzoveel Friese middeleeuwse kerken en kloosters.

In het jaar 2000 zijn veel stenen naar Rome gebracht en is er in de Kerk van de Friezen (Chiesa dei Frisoni, vlak naast het Sint Pietersplein) een muur van kloostermoppen opgetrokken. In 2009 schonk Damsma een groot deel van de overgebleven collectie aan Nijkleaster. Nijkleaster heeft bij die gelegenheid toegezegd om zorgvuldig met de Alde Friezen te zullen omgaan en deze een plek te geven op de toekomstige locatie van het nieuwe klooster. De stenen hebben nu, in 2024, een plek in deze Kapel fan de Alde Friezen gekregen. Alle stenen hebben een eigen messing plaatje met de naam van de middeleeuwse kerk of het klooster van herkomst.

Zoals de bouw van een klooster lange tijd vraagt en in fasen wordt uitgevoerd, zo is ook de Kapel van de Alde Friezen stap-voor-stap uitgedacht en uitgevoerd. De collectie kloostermoppen is in een periode van vijftien jaar diverse malen verhuisd om nu eindelijk een rustplaats te vinden in een oude kuilsilo die geschonken werd door boer Rinze Hofstra uit Terkaple en vervolgens in vier delen ver-

plaatst werd naar de jister van klooster Westerhûs. Veel vrijwilligers hebben in de loop der jaren hun steentje (bij)gedragen. Van documentatie, onderzoek, verplaatsingen en het bevestigen van de messing plaatjes tot het zoeken naar en doneren van kloostermoppen uit één van de kloosters en kerken uit de Middeleeuwse Friese Landen.

Niet alle kerken en kloosters

Niet alle kerken en kloosters uit de Friese Landen zijn trouwens te vinden in de Kapel fan de Alde Friezen, maar de verzameling van 326 kloostermoppen van kerken en 38 stenen van kloosters vertegenwoordigen hen allemaal. Bovendien zijn er enkele stenen met de titel 'onbekend'. Enkele andere stenen hebben de titel 'ornamint' of 'misbaksel' gekregen.

Als de 'kloostermoppen' nou eens de verhalen zouden kunnen vertellen die eeuwenlang aan hen toevertrouwd zijn, dan worden het weer 'levende stenen'! Wij gaan het (misschien) meemaken vanaf Pinksteren – op zondagmiddag 19 mei; na de Pinksterviering in de kerk van Jorwert (13.30 uur) wordt de kapel op klooster Westerhûs vanaf 15.30 uur feestelijk in gebruik genomen.

Kleurrijk geloven Naar een monnik...

Op de markt pakt een Vietnamese inwonerster mijn handen en kijkt me liefdevol aan. Ik begriep aan welke gebeurtenis ze denkt. We vergeten het nooit. En weten dat dit ook nu gebeurt.

door ds. Corry Nicolay

Omdat ik er vaak over schrijf, word ik gevraagd voor het Minderheden- en Vluchtelingenbeleid bij de Gemeente Heerenveen. Het worden boeiende jaren.

Zo halen we op Schiphol een groep Vietnamese bootvluchtelingen op. Ruim een half jaar later maken de arts en maatschappelijk werker zich zorgen. Steeds vaker is iemand ziek en depressief door een ongrijpbaar verdriet. De tolk denkt aan geestelijke nood. Want tijdens de vlucht per boot zijn vooral kleine kinderen en zwakke mensen door de ontberingen overleden. De vluchtelingen konden destijds niet anders dan de dode lichamen overboord laten glijden. Dus zonder afscheidsrituelen.

Een ritueel met een Vietnamese monnik zou de zielen van de overleden mensen en van hun familie rust geven, weet de maatschappelijk werker. De mensen durven dit echter niet te zeggen, omdat ze niet lastig willen zijn. Want Nederland doet al zoveel voor hen.

We ontdekken dat in Hoorn een Vietnamese monnik woont die deze rituelen met mensen voltrekt. Het college van B en W kijkt eerst wat vreemd als ik voorstel om samen, ook met de vrijwilligers, erheen te gaan. 'We doen niet aan religie', is terecht de reactie. 'Maar we willen niet dat de mensen ziek en geestelijk murw blijven', leg ik uit. 'Dit is een manier om de ziekmakende geestelijke nood te stoppen'.

Uiteindelijk kunnen we de reis ondernemen. In Hoorn nodigt de monnik ons allemaal uit om het ritueel mee te maken. De Vietnamese mensen vinden dit prima. De monnik deelt

briefjes uit, waarop de vluchtelingen de namen van hun overleden familieleden schrijven. Ze halen een verbleekte foto tevoorschijn, een plukje haar, een stukje stof van kleding of rafels ervan. Deze worden in het briefje gevouwen en bij een altaar gelegd waar wierook brandt.

De monnik pakt steeds een ander briefje, noemt de naam, steekt wierook aan en legt wat in het briefje zit heel zorgvuldig en liefdevol bij het altaar. Ik versta niets van de Vietnamese taal, maar kan aan de gezichten waken van wie of dat moment een familielid wordt herdacht. Ik beseft hoe belangrijk dit ritueel voor hen is. Diepe zuchten klinken en tranen rollen stilletjes over de wangen. Boeddhistische meditatieve teksten worden samen zacht gezongen. Het voelt als bidden. Het ontroert mij en de tolk knikt mij met een warme blik toe. Door dit ritueel komen de zielen van de overleden familieleden tot rust en kunnen zij zegenend waken over hen die nog leven. En een helende kracht daalt in de ziel van de levende familieleden.

Na het ritueel worden lange tafels klaargezet en blijkt iedereen eten bij zich te hebben. We eten als levenden onder de zegen van hen die zijn overleden. Daarna veren de mensen op. Dankbaar ben ik voor de monnik, een mens vol mededogen en compassie. Hij omringde de Vietnamese mensen met een kracht die het grote verdriet en de pijnlijke herinneringen draagt en troost geeft. Vanuit mijn geloof dank ik God hiervoor.

*Corry Nicolay is predikant interreligieuze communicatie.
Zie ook kleurrijkgeloven.nl*

Diversen

Pinksterfeest Veenklooster met als thema 'Only My God'

Het Pinksterfeest Veenklooster in Feankleaster, dit jaar van 17 tot en met 20 mei, staat in het teken van het thema 'Only My God'. Op het programma staan onder meer een mannen- en vrouwenontbijt, een brommertocht, een ballonvaart en uiteraard diverse diensten en optredens. Op Pinkstermaandag is er de traditionele openluchtdienst in het Veenkloosterbos. Informatie en reserveren van kaartjes voor sommige onderdelen via pinksterfeestveenklooster.nl.

Zondag 26 mei: Songs of Praise in Leeuwarder Koepeltheater

Op zondag 26 mei is er weer een Songs of Praise in het Koepeltheater in Leeuwarden, voorheen de Koepelkerk. Onder begeleiding van Jelle de Jong op het beroemde Vermeulensorgel, Sydo van der Bijl op trompet, Ilse Terpstra op dwarsfluit (en zang) en Ronald Postema op vleugel kunt u naar hartelust zingen op bekende melodieën. Van 17.00 tot 18.00 op Vredeman de Vriesstraat 24a. Entree 7 euro, te betalen contant of met de pin.

Concert Leeuwarder Kamerkoor met Sweelinck op 25 en 26 mei

Het Leeuwarder Kamerkoor brengt op 25 en 26 mei het concert Onbetaalbare Schoonheid met koor- en orgelmuziek van Jan Pieterszoon Sweelinck. Op het programma staat een combinatie van zijn psalmmelodieën en delen uit de Canticiones Sacrae. Celliste Marit Broekrolofs en organist Jochen Schuurman verlenen hun medewerking. Op 25 mei is het concert in de Martinikerk in Franeker om 20.00 uur, op 26 mei in de Grote of Jacobijnerkerk van Leeuwarden om 15.30 uur. Entree: 15 euro.

KerkOverstag komt op 15 juni met Gezinsfestival in Damwâld

Op zaterdag 15 juni is er voor het eerst een Gezinsfestival van KerkOverstag in Damwâld. Het wordt een dag voor ouders met kinderen tot dertien jaar, met onder meer actieve bezigheden als quadrijden, een stormbaanestafette en happy stones maken, maar ook een gezinspraise met band, een voorstelling van het Deksel theater en een grote picknick. Het festival duurt van 10.00 tot 17.00 uur, meedoen kost 15 euro per gezin bij aanmelding voor 1 juni, daarna 22,50 euro. Aanmelden kan via kerkoverstag.nl/gezinsfestival/

VOLGENDE KEER in G eandewei

Hoe leaflik is jo hûs,
o Hear

De kamerling

Bidden foar sop gong net fan herten

